

สาระสำคัญ

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)

และ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

สาระสำคัญ
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
และ
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>การจัดทำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สภาร่างรัฐธรรมนูญได้ตระหนักดีว่าประชาชนพลเมือง คือ รากฐานของชาติบ้านเมืองและเป็นหัวใจของการเมือง จึงได้กำหนดแนวทางที่ให้ความสำคัญกับประชาชนมากกว่าสิ่งอื่น โดยเพิ่มหลักการใหม่ที่ยังไม่ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมาเพื่อประโยชน์แก่ประชาชน หลักการและสาระสำคัญที่เพิ่มเติมใหม่ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none">๑. การเพิ่มสิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมของพลเมือง๒. มาตรการที่ทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการสุจริตและมีความชอบธรรม รวมทั้งการเพิ่มอำนาจพลเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับ ทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ๓. การทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำ และรัฐสภามีประสิทธิภาพ	<p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ร่างขึ้นบนสถานการณ์ที่ต้องนำพาประเทศไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ จัดให้มีการเลือกตั้งต่อไป แก้ปัญหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่ก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจรัฐและการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม การดำเนินการทางการเมืองที่ขาดความโปร่งใส ไม่มีคุณธรรมและจริยธรรม ระบบการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ล้มเหลว และการใช้สิทธิและเสรีภาพของประชาชนยังไม่ได้รับการคุ้มครองและส่งเสริมอย่างเต็มที่</p> <p>ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีสาระสำคัญที่มุ่งจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการใน ๔ แนวทางด้วยกัน คือ</p> <ol style="list-style-type: none">๑. การคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่๒. การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม๓. การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม๔. การทำให้ระบบตรวจสอบมีความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>๑. การเพิ่มสิทธิ เสรีภาพและการมีส่วนร่วมของพลเมือง</p> <p>๑.๑ การเพิ่มสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค</p> <p>(๑) การเพิ่มสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นมนุษย์หรือสิทธิมนุษยชน ดังนี้</p> <p>(๑.๑) การเพิ่มการรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ กำหนดให้องค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จะปฏิบัติการอันเป็นการกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิหรือขัดกับสิทธิมนุษยชนมิได้</p> <p>(๑.๒) การขยายสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ซึ่งเป็นแม่บทของสิทธิและเสรีภาพอื่น โดยห้ามการทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการจับโดยไม่มีหมายศาล และต้องนำตัวผู้ถูกจับไปศาลภายใน ๔๘ ชั่วโมง</p> <p>(๑.๓) การรับรองสิทธิในครอบครัวและความเป็นอยู่ส่วนตัว และกำหนดให้รัฐมีหน้าที่คุ้มครองบุคคลในครอบครัวจากการใช้ความรุนแรง รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวในฐานะหน่วยสำคัญสูงสุดของสังคม</p> <p>(๑.๔) การเพิ่มสิทธิผู้ต้องหาที่จะให้ทนายความเข้าฟังการสอบสวนและสิทธิจำเลยซึ่งถูกคุมขังและศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าไม่ได้กระทำความผิดยอมมีสิทธิที่จะเรียกค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ</p> <p>(๑.๕) การเพิ่มเติมสิทธิพยานและผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะได้รับความคุ้มครองและค่าตอบแทนจากรัฐ และสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญาที่จะได้รับการบรรเทาความเสียหายหรือได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ</p> <p>(๑.๖) การขยายเสรีภาพทางมโนธรรมและศาสนาโดยการรับรองเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนบัญญัติ และกำหนดให้รัฐคุ้มครองและอุปถัมภ์</p>	<p>๑. การคุ้มครอง ส่งเสริม และการขยายสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างเต็มที่</p> <p>รัฐธรรมนูญจะต้องไม่ใช่รัฐธรรมนูญของคนเพียงหยิบมือเดียว คือ นักการเมืองเท่านั้น แต่รัฐธรรมนูญต้องเป็นรัฐธรรมนูญของประชาชน รัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีพื้นที่รัฐธรรมนูญที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดชะตาชีวิต ของตนเองได้ โดยดำเนินการดังนี้</p> <p>๑.๑ เพิ่มประเภทสิทธิและเสรีภาพให้มากขึ้นกว่าเดิม มากกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ สิทธิและเสรีภาพที่เพิ่มขึ้น ได้แก่</p> <p>(๑) กำหนดในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้สิทธิและเสรีภาพตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยรับรอง มีผลผูกพันเช่นเดียวกับสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๘๒)</p> <p>(๒) การคุ้มครองบุคคลจากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากข้อมูลส่วนบุคคล (มาตรา ๓๕)</p> <p>(๓) เพิ่มสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว ทั่วถึง โดยเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและทุพพลภาพได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม (มาตรา ๔๐) และที่สำคัญ คือ ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญด้วยตนเองได้เป็นครั้งแรก (มาตรา ๒๑๒)</p> <p>(๔) สิทธิด้านแรงงานที่ได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพ ในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงาน ได้รับการบัญญัติไว้เป็นครั้งแรก (มาตรา ๔๔)</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น สร้างความสมานฉันท์ระหว่างศาสนาทุกศาสนา และนำหลักธรรมศาสนามาพัฒนาคุณธรรมและค่านิยมชีวิต</p> <p>(๒) การเพิ่มเติมสิทธิและเสรีภาพในฐานะที่เป็นพลเมือง ดังนี้</p> <p>(๒.๑) การขยายสิทธิในการรับบริการสาธารณสุขโดยเฉพาะผู้ยากไร้มีสิทธิรักษาพยาบาลโดยไม่คิดมูลค่า</p> <p>(๒.๒) การเพิ่มสิทธิเด็กและเยาวชนที่จะได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และในกรณีที่ไม่มิผู้ดูแล รัฐต้องเลี้ยงดูและให้การศึกษาอบรม</p> <p>(๒.๓) การเพิ่มสิทธิคนชราซึ่งมีอายุครบหกสิบปีและไม่มีรายได้ ให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ</p> <p>(๒.๔) การเพิ่มสิทธิผู้พิการหรือทุพพลภาพที่จะได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือจากรัฐ รวมทั้งให้คนหูหนวกและเป็นใบ้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง</p> <p>(๒.๕) ให้สิทธิผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองโดยให้มีองค์การอิสระให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค</p> <p>(๒.๖) การเพิ่มสิทธิชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น</p> <p>(๒.๗) การเพิ่มเติมสิทธิบุคคลที่มีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ และสิ่งแวดล้อมที่ดี รวมทั้งสิทธิฟ้องหน่วยงานให้ปฏิบัติหน้าที่รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p>	<p>(๕) สิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชนได้รับการคุ้มครองอย่างไม่เคยมีมาก่อน ไม่เพียงแต่ห้ามปิดกั้นกิจการสื่อมวลชนเท่านั้น ยังห้ามแทรกแซงสื่อมวลชน ในการเสนอข่าวสารและหากมีการดำเนินการดังกล่าวไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ก็ถือเป็นการจงใจใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ (มาตรา ๔๕ และมาตรา ๔๖) รวมทั้งห้ามผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเจ้าของกิจการหรือถือหุ้นในกิจการสื่อสารมวลชนด้วย เพื่อป้องกันการใช้สื่อสารมวลชนเพื่อประโยชน์ของตนเอง (มาตรา ๔๘)</p> <p>(๖) ประชาชนยังได้รับการศึกษาฟรีไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยเพิ่มให้ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น นอกจากนี้การจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิตก็ได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมจากรัฐเช่นกัน (มาตรา ๔๙)</p> <p>(๗) เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัวได้รับสิทธิเพิ่มขึ้นในการพัฒนาตัวร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง) เด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และหากเกิดเหตุดังกล่าวขึ้น ย่อมได้รับการบำบัดฟื้นฟูจากรัฐ (มาตรา ๕๒ วรรคสอง)</p> <p>(๘) บุคคลที่ไร้ที่อยู่อาศัยและไม่มีรายได้เพียงพอ มีสิทธิได้รับการช่วยเหลือจากรัฐ เป็นครั้งแรก (มาตรา ๕๕)</p> <p>(๙) ขยายสิทธิชุมชน โดยการเพิ่มสิทธิของชุมชน และชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ครอบคลุมถึงกรณีการรวมตัวกันของบุคคลขึ้นเป็นชุมชนโดยไม่จำเป็นต้องเป็นการรวมตัวกันมาเป็นเวลานานจนถือว่าเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (มาตรา ๖๖) นอกจากนี้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพ</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๒.๘) การเพิ่มสิทธิขอให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รักษากฎหมาย และประโยชน์ส่วนรวม อำนาจความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชน และวางตนเป็นกลางทางการเมือง</p> <p>(๒.๙) การปรับปรุงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เสรีภาพของสื่อมวลชนโดยห้ามการปิดโรงพิมพ์ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ รวมทั้ง กำหนดให้ความถี่ที่ใช้สำหรับวิทยุโทรทัศน์และโทรคมนาคมเป็นทรัพยากรของชาติ เพอสาธารณประโยชน์ภายใต้การกำกับขององค์การอิสระ และคุ้มครองให้พนักงานหรือ ลูกจ้างของเอกชนที่ประกอบกิจการด้านสื่อมวลชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในกิจการ สื่อมวลชนมีเสรีภาพในการเสนอข่าวหรือความเห็นโดยอิสระเท่าที่ไม่ขัดต่อจรรยาบรรณ แห่งการประกอบวิชาชีพ และกำหนดให้รัฐต้องจัดโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศให้ทั่วถึง ทั่วประเทศ</p> <p>(๒.๑๐) การขยายเสรีภาพทางวิชาการและการศึกษา โดย กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบให้เปล่าอย่างน้อยสิบสองปี ตลอดจนจัดให้ มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติและพัฒนามหาวิทยาลัยฯ รวมทั้งให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น</p> <p>(๓) การรับรองความเสมอภาคของบุคคล ดังนี้</p> <p>(๓.๑) การให้ความคุ้มครองบุคคลตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน และห้ามการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อบุคคล</p> <p>(๓.๒) การให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน</p> <p>(๓.๓) การให้รัฐสามารถเลือกปฏิบัติในทางที่เป็นคุณแก่ ผู้เสียเปรียบและด้อยโอกาส อาทิ สตรี เด็ก คนพิการ หรือทุพพลภาพ ผู้เป็นเอดส์ และ กำหนดให้การพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับบุคคลเหล่านี้ ต้องมีผู้แทนองค์การเอกชนที่ เกี่ยวข้องจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามเป็นกรณีการวิสามัญร่วมพิจารณาด้วย</p>	<p>สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพของประชาชน จะต้องจัดให้มีกระบวนการรับ ฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน (มาตรา ๖๗ วรรคสอง) โดยชุมชน มีสิทธิที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือ องค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคลเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิ ชุมชนไว้ (มาตรา ๖๗ วรรคสาม)</p> <p>(๑๐) ประชาชนมีสิทธิติดตามและร้องขอให้มีการตรวจสอบการ ปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เป็นครั้งแรก (มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง) รวมทั้งมีสิทธิเข้าถึงรายละเอียดของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่การ พิจารณาของรัฐสภา (มาตรา ๑๕๒ วรรคหก) นอกเหนือจากสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารของราชการ (มาตรา ๕๖)</p> <p>(๑๑) ในการทำหนังสือสัญญาหรือข้อตกลงระหว่างประเทศทั้งหลาย ที่มี ผลกระทบต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ รัฐจะต้องให้ข้อมูลจัดให้มีการรับฟังความ คิดเห็นของประชาชนก่อนและเมื่อมีการลงนามแล้ว จะต้องให้ประชาชนเข้าถึง รายละเอียดของสนธิสัญญา รวมทั้งต้องแก้ไขหรือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการ ลงนามในสนธิสัญญา อย่างรวดเร็วเหมาะสม และเป็นธรรมด้วย (มาตรา ๑๙๐ วรรคสอง ถึงวรรคสี่)</p> <p>(๑๒) ให้สิทธิประชาชน ๕๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อเพื่อเสนอขอแก้ไข รัฐธรรมนูญได้เป็นครั้งแรก (มาตรา ๒๙๑ (๑))</p> <p>(๑๓) ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มเช่นเดียวกับ บุคคลทั่วไป (มาตรา ๖๔)</p> <p>(๑๔) ให้ความสำคัญกับสิทธิสตรีมากขึ้น โดยได้กำหนดไว้เป็น หลักการ ไว้ว่าให้ชายและหญิงมีความเท่าเทียมกัน (มาตรา ๓๐) โดยรัฐต้องให้ความ</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๓.๔) การให้ผู้เลือกตั้งทั่วประเทศมีความเสมอภาคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยเลือกผู้แทนแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้หนึ่งคน และเลือกแบบบัญชีรายชื่อได้หนึ่งบัญชี ไม่ว่าจะอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่มีทะเบียนบ้านหรือไม่ก็ตาม</p> <p>(๓.๕) การห้ามบุคคลทำหน้าที่สองหน้าที่ในขณะเดียวกัน อาทิ การห้ามข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา หรือทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือการห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น</p> <p>๑.๒ การทำให้สิทธิและเสรีภาพได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม</p> <p>(๑) การให้หน่วยงานของรัฐต้องเคารพสิทธิและเสรีภาพและให้สิทธิประชาชนฟ้องคดีในกรณีถูกละเมิด ดังนี้</p> <p>(๑.๑) การกำหนดให้สิทธิและเสรีภาพผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรีและศาลในการตรากฎหมาย ใช้กฎหมาย และตีความกฎหมาย และการใช้อำนาจขององค์กรของรัฐทุกองค์กรต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคล</p> <p>(๑.๒) การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องกระทำตามกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นเท่านั้นและต้องกระทำเฉพาะที่รัฐธรรมนูญอนุญาตและเท่าที่จำเป็น โดยจะกระทบสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพไม่ได้</p> <p>(๑.๓) การให้สิทธิบุคคลที่ถูกละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพ ใช้สิทธิฟ้องศาล หรือยกเป็นข้อต่อสู้ในศาลได้</p> <p>(๑.๔) การให้สิทธิบุคคลที่จะฟ้องหน่วยงานของรัฐให้ปฏิบัติตามหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงและชาย (มาตรา ๘๐ (๑)) และในการดำเนินแผนนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จึงได้กำหนดให้การจัดทำบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองในระบบสัดส่วนจะต้องคำนึงถึงโอกาส สัดส่วนที่เหมาะสม และความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชายด้วย (มาตรา ๘๗ (๒)) และกระรมาธิการวิสามัญที่สภาผู้แทนราษฎรตั้งขึ้นเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ เด็ก สตรี คนชรา ผู้สูงอายุ จะต้องมีส่วนของหญิงและชายที่เท่าเทียมกัน เพื่อให้สตรีซึ่งเป็นเพศที่มีความละเอียดอ่อนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างกฎหมายในประเด็นที่ละเอียดอ่อนด้วย</p> <p>๑.๒ ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพง่ายขึ้นกว่าเดิม โดยมีมาตรการ ดังนี้</p> <p>(๑) แบ่งหมวดหมู่ของสิทธิและเสรีภาพให้ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนอ่านและเข้าถึงรัฐธรรมนูญได้โดยง่าย โดยแบ่งหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ออกเป็นส่วนๆ ได้แก่ สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล (มาตรา ๓๒ - มาตรา ๓๘) สิทธิในกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๓๙ - มาตรา ๔๐) สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน (มาตรา ๕๖ - มาตรา ๖๒) สิทธิชุมชน (มาตรา ๖๖ - มาตรา ๖๗) สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ (มาตรา ๖๘ - มาตรา ๖๙) ฯลฯ</p> <p>(๒) สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญได้รับรองและคุ้มครองไว้ แม้ยังไม่มีกฎหมายลูกตราขึ้น ประชาชนก็สามารถใช้สิทธิและเสรีภาพเหล่านั้นได้ทันที โดยการร้องขอต่อศาล (มาตรา ๒๘ วรรคสาม)</p> <p>(๓) กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือประชาชนในการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๘ วรรคสี่)</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๑.๕) การให้สิทธิบุคคลร้องทุกข์ต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือร้องขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสิทธิฟ้องต่อศาลปกครองว่าการกระทำของเจ้าหน้าที่ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย</p> <p>(๒) การกำหนดสิทธิในการรับรู้และให้ความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้</p> <p>(๒.๑) สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นสาธารณะในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>(๒.๒) สิทธิในการขอข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการอนุมัติ อนุญาต หรือดำเนินโครงการที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย หรือส่วนได้เสียของตนหรือชุมชน รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นและการทำประชาพิจารณ์</p> <p>(๒.๓) สิทธิในการมีส่วนร่วมรับรู้ หรือคัดค้าน หรืออุทธรณ์การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ที่กระทบหรืออาจกระทบต่อตน</p> <p>(๓) การส่งเสริมเสรีภาพในการรวมตัวของประชาชนเพิ่มขึ้น ดังนี้</p> <p>(๓.๑) การส่งเสริมเสรีภาพในการรวมตัวทุกรูปแบบ อาทิ เสรีภาพในการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม สหภาพ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะอื่น เสรีภาพในการรวมเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม เสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งพรรคการเมือง การรวมตัวเป็นกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์</p> <p>(๓.๒) การกำหนดให้องค์กรประชาชนมีบทบาทมากขึ้นในระบบการเมือง โดยให้มีองค์กรอิสระมีส่วนร่วมในการให้ความเห็นหรือพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อม องค์กรอิสระที่เป็นตัวแทนผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรเอกชนช่วยควบคุมการเลือกตั้ง ผู้แทนองค์กรเอกชนในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือผู้แทน</p>	<p>(๔) ลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย จาก ๕๐,๐๐๐ ชื่อ เหลือเพียง ๑๐,๐๐๐ ชื่อ (มาตรา ๑๖๓ วรรคหนึ่ง) โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างกฎหมายดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนประชาชนที่เข้าชื่อเสนอร่างกฎหมายจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ (มาตรา ๑๖๓ วรรคสอง) และลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และข้าราชการประจำระดับสูง จาก ๕๐,๐๐๐ รายชื่อ เหลือเพียง ๒๐,๐๐๐ รายชื่อ (มาตรา ๑๖๔)</p> <p>๑.๓ ทำให้การใช้สิทธิและเสรีภาพมีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองอย่างชัดเจน โดยการบัญญัติให้</p> <p>(๑) ตัดคำว่า “ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ออกจากท้ายบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพในหลายมาตรา เพื่อส่งสัญญาณว่าสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเกิดขึ้นทันทีตามรัฐธรรมนูญไม่ใช่ตามกฎหมาย</p> <p>(๒) กำหนดระยะเวลาในการตรากฎหมายลูกที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ชัดเจน (ส่วนใหญ่ประมาณ ๑ ปี) เพื่อมิให้ผู้มีอำนาจ่วงเวลาในการตรากฎหมายลูกอันเป็นการลดทอนสิทธิและเสรีภาพของประชาชน (มาตรา ๓๐๓)</p> <p>(๓) ให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำวินิจฉัยว่ากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้โดยตรงในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๒)</p> <p>(๔) ให้ชุมชนมีสิทธิฟ้องศาลได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิของชุมชน (มาตรา ๖๗ วรรคสาม)</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>องค์การเอกชนด้านเด็ก สตรี ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา ในคณะกรรมการการ วิสามัญพิจารณาร่างกฎหมายเกี่ยวกับเด็ก สตรี ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา</p> <p>๑.๓ การเพิ่มหน้าที่ของรัฐและการขยายการมีส่วนร่วมของ ประชาชน</p> <p>(๑) การกำหนดให้รัฐทำหน้าที่เพิ่มมากขึ้น อาทิ หน้าที่เกี่ยวกับ ความมั่นคงของชาติ การคุ้มครองและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ การ ส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของประชาชน การกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น การคุ้มครอง เกษตรกรและสหกรณ์ การคุ้มครองผู้ใช้แรงงาน การสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีที่มี การแข่งขันอย่างเป็นธรรม โดยได้กำหนดมาตรการเพื่อให้มีผลในทางปฏิบัติ ๓ ประการ คือ</p> <p>(๑.๑) กำหนดให้คณะรัฐมนตรีต้องแถลงนโยบายว่าจะ ดำเนินการใดให้สอดคล้องกับหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญกำหนด และให้รายงานต่อรัฐสภาปีละ หนึ่งครั้ง</p> <p>(๑.๒) กำหนดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้คำแนะนำในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม</p> <p>(๑.๓) กรณีที่รัฐไม่เสนอร่างพระราชบัญญัติหรือตรากฎหมาย ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้า หมื่นคนร่วมกันเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติให้รัฐสภาพิจารณาได้</p> <p>(๒) การเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองระดับชาติ ดังนี้</p>	<p>(๕) ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟ้องศาลรัฐธรรมนูญ และ ศาลปกครองได้ ในกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้เสียหายแทนประชาชนเพื่อฟ้องศาลได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน (มาตรา ๒๕๗ (๒) (๓) และ (๔))</p> <p>(๖) ในกรณีที่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการมิชอบอันมี ผลกระทบต่อประชาชนส่วนรวม ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้โดย มิต้องมีการร้องเรียนก่อน (มาตรา ๒๕๔ วรรคสอง)</p> <p>๑.๔ ทำให้แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมีความชัดเจน รอบด้านและ ผูกพันรัฐมากกว่าเดิม โดยการบัญญัติให้</p> <p>(๑) มีการแยกแยะหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐให้ครอบคลุม ทุกด้านอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นด้านความมั่นคง ด้านศาสนา สังคม การสาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม ด้านกฎหมายและการยุติธรรม ด้านการต่างประเทศ ด้าน เศรษฐกิจ ด้านที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวิทยาศาสตร์ ทรัพย์สินทาง ปัญญาและพลังงาน และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน</p> <p>(๒) กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในเรื่องที่สำคัญเพิ่มขึ้น เช่น รัฐต้องพัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ และส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ (มาตรา ๗๘ (๔)) จัดให้มีการปฏิรูปกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๘๑ (๓) (๔)) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตาม แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (มาตรา ๘๓) ปรับปรุงระบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มี ความเป็นธรรม (มาตรา ๘๔ (๓)) คุ้มครองและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกรในการ</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๒.๑) การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐได้</p> <p>(๒.๒) การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลทั้งหลาย หรือข้าราชการระดับสูงได้ หากมีพฤติการณ์ส่อทุจริตหรือร้ายแรงผิดปกติ</p> <p>(๒.๓) การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงประชามติในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีขอปรึกษา</p> <p>(๒.๔) การให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีหน้าที่เลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งได้หนึ่งคนโดยเท่าเทียมกัน</p> <p>(๓) การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ดังนี้</p> <p>(๓.๑) การให้สมาชิกสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง แต่ยังคงให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไปจนกว่าจะมีการเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในวาระใหม่</p> <p>(๓.๒) การให้ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรง หรือความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น</p> <p>(๓.๓) การพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ได้ตามที่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาจะกำหนด</p> <p>(๓.๔) การให้ท้องถิ่นมีอิสระ ทั้งในเรื่องอำนาจหน้าที่การเงินและภาษี และการบริหารงานบุคคล</p> <p>(๓.๕) การให้ประชาชนในท้องถิ่นถอดถอนผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นได้</p>	<p>ผลิตและการตลาดสินค้าเกษตร (มาตรา ๘๔ (๘)) จัดให้มีสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนและมีให้สาธารณูปโภคดังกล่าวตกอยู่ในความผูกขาดของเอกชน (มาตรา ๘๔ (๑๐)) กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ที่ดินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ดำเนินการให้เกษตรกรมีที่ดินเพื่อใช้ประกอบการเกษตรอย่างทั่วถึง (มาตรา ๘๕) และไม่ให้ดำเนินการใดที่เป็นเหตุให้โครงสร้างหรือโครงข่ายขั้นพื้นฐานของกิจการสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของรัฐอันจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชน หรือเพื่อความมั่นคงของรัฐตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของเอกชน หรือทำให้รัฐเป็นเจ้าของน้อยกว่าร้อยละห้าสิบเอ็ด (มาตรา ๘๔ (๑๑))</p> <p>(๓) กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์กรขึ้นมาเพื่อดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ได้แก่ สภาพัฒนาการเมือง ซึ่งทำหน้าที่คอยสอดส่องให้มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการเมือง (มาตรา ๗๘ (๗)) กองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง คอยช่วยเหลือและสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมอันเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง (มาตรา ๘๗ (๔)) องค์กรเพื่อปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม (มาตรา ๘๑ (๔)) สภาเกษตรกร คอยวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร (มาตรา ๘๔ (๘)) โดยมาตรา ๓๐๓ กำหนดให้มีการดำเนินการจัดทำกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรดังที่กล่าวมาภายในเวลา ๑ ปีนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้มีคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะการจัดทำกฎหมายที่ต้องตราขึ้นเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๘๑ (๓))</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๓.๖) การให้ประชาชนในท้องถิ่นจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นได้</p> <p>(๓.๗) การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการบำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>๒. <u>มาตรการที่ทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการสุจริตและมีความชอบธรรม รวมทั้งการเพิ่มอำนาจพลเมืองในการควบคุมการใช้อำนาจในทุกระดับ ทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ</u></p> <p>๒.๑ การลดและขจัดการซื้อสิทธิขายเสียงและเปิดโอกาสให้คนมีความสามารถเข้าสู่ระบบการเมือง ดังนี้</p> <p>(๑) การกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมือง รวมทั้งให้สิทธิแก่บุคคลที่อยู่นอกจังหวัดที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้านในวันเลือกตั้ง หรืออยู่นอกราชอาณาจักรมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งได้นอกเขตที่ตนมีชื่อในทะเบียนบ้าน</p> <p>(๒) การกำหนดให้ผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านใดไม่ถึงเก้าสิบวันก่อนการเลือกตั้ง ต้องใช้สิทธิในการเลือกตั้ง ณ ที่อยู่เดิมก่อนย้ายภูมิลำเนา เพื่อให้การย้ายคนเข้าไปใช้สิทธิในวันเลือกตั้งกระทำไม่ได้</p> <p>(๓) การกำหนดให้บัตรเลือกตั้งต้องมีช่องสำหรับกาเครื่องหมายไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด และให้ประกาศจำนวนคนที่ไม่ประสงค์เลือกผู้สมัครผู้ใดให้ประชาชนทราบด้วย</p> <p>(๔) การห้ามคณะรัฐมนตรีที่รักษาการระหว่างการเลือกตั้ง แต่งตั้งหรือโยกย้ายข้าราชการโดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง</p>	<p>(๔) กำหนดให้รัฐบาลที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภาว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการว่ามีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เสนอต่อรัฐสภาปีละ ๑ ครั้ง (มาตรา ๗๕ และ ๗๖)</p> <p>๑.๕ ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับประเทศ โดยการกำหนดให้</p> <p>(๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระอย่างเต็มที่ในการบริหารงานของตนเองในทุกด้าน และเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะที่มีความหลากหลาย (มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง) กำหนดให้มีการตรากฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อวางหลักเกณฑ์ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่น ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา ๒๕๓ วรรคสี่) และกำหนดให้มีการจัดโครงสร้างการบริหารที่คล่องตัว (มาตรา ๒๕๔ วรรคเก้า)</p> <p>(๒) ปฏิรูประบบการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานะเป็นข้าราชการเช่นเดียวกับข้าราชการพลเรือนระดับประเทศ มีคณะกรรมการข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นของตนเองที่อิสระจากส่วนกลาง โดยให้สามารถโอนย้ายข้าราชการระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ รวมทั้งการให้คณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรมระดับท้องถิ่นด้วย (มาตรา ๒๕๘)</p> <p>(๓) เพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่น ให้ประชาชนในท้องถิ่นสามารถลงประชามติในเรื่องที่เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเองได้ (มาตรา ๒๕๗)</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๕) การกำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมือง ตลอดจนการจำกัดวงเงินหาเสียงของผู้สมัครและของพรรคการเมืองและกำหนดให้ผู้สมัครต้องตั้งสมุห์บัญชีเลือกตั้งดูแลค่าใช้จ่ายในการหาเสียง รวมทั้งให้มีการตรวจสอบค่าใช้จ่ายของผู้สมัครโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งและประกาศให้ประชาชนทราบ</p> <p>(๖) การกำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งที่เป็นอิสระเป็นผู้ดำเนินการและจัดการเลือกตั้ง โดยความช่วยเหลือขององค์กรพัฒนาเอกชน และให้อำนาจคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้เลือกตั้งใหม่ สอบสวนและดำเนินคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้งได้เอง และสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการตามจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติ</p> <p>(๗) การกำหนดให้การนับคะแนนต้องทำ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเพียงแห่งเดียวในเขตเลือกตั้ง</p> <p>(๘) การกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสองประเภท คือ ประเภทบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้น (ปาร์ตี้ลิสต์) จำนวนหนึ่งร้อยคน และประเภทเขตเลือกตั้งเขตละหนึ่งคน จำนวนสี่ร้อยคน โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกคนจะมีคะแนนเสียงเท่ากันทั่วประเทศ</p> <p>(๙) การกำหนดให้การรวมกันเป็นพรรคการเมืองกระทำได้ง่ายขึ้น และให้พรรคการเมืองมีข้อบังคับและการบริหารเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งกำหนดให้มีหรือเพิ่มสาขาพรรคการเมือง และการให้ความคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมืองจากการใช้อำนาจโดยมิชอบของพรรค แต่ขณะเดียวกันก็ยังคงวินัยพรรคไว้</p> <p>(๑๐) การให้เงินอุดหนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ การควบคุมและเปิดเผยการบริจาคเงินให้พรรคการเมือง การเปิดเผยบัญชีพรรคการเมือง การช่วยเหลือพรรคการเมืองลดค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการไม่ให้มีพรรคเล็กพรรคน้อยมากเกินไปโดยให้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงประเภทบัญชีชื่อรวมทั้ง</p>	<p>พรรคหนึ่งและพรรคสอง) ลดจำนวนประชาชนที่จะเข้าซื้อถอยถอนนักการเมืองท้องถิ่น และการเสนอร่างข้อบัญญัติท้องถิ่น (มาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๖) รวมทั้งการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชน ในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่าย และผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบกำกับการบริหารจัดการ (มาตรา ๒๘๗ พรรคสาม)</p> <p>(๔) ปรับปรุงระบบการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ โดยให้มีมาตรฐานกลางในการดำเนินงาน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการจัดให้มีกลไกการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชน (มาตรา ๒๘๒ พรรคสอง)</p> <p>๒. การลดการผูกขาดอำนาจรัฐและจัดการใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม</p> <p>รัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ มุ่งเน้นให้มีรัฐบาลที่เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกต้อง แต่ความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพต้องไม่ใช่การผูกขาดอำนาจ แต่เพียงผู้เดียว จนนำไปสู่การใช้อำนาจอย่างไม่เป็นธรรม จำเป็นอย่างยิ่งที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่จะต้องลดการผูกขาดอำนาจและสร้างดุลยภาพของอำนาจในทางการเมืองขึ้น โดยมีมาตรการ ดังนี้</p> <p>๒.๑ เสริมสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนเป็น “ผู้เล่น” มิใช่ “ผู้ดู” ทางการเมืองอีกต่อไป ซึ่งมีมาตรการมากมาย ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในข้อ ๑ เช่น</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>ประเทศต่ำกว่าร้อยละ ๕ จะไม่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากประเภทบัญชีรายชื่อที่พรรคจัดทำขึ้น</p> <p>๒.๒ การกำหนดมาตรการป้องกันการทุจริต</p> <p>(๑) การมีประมวลจริยธรรมและการห้ามผลประโยชน์ขัดกัน ดังนี้</p> <p>(๑.๑) การกำหนดให้จัดทำประมวลจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการ รวมทั้งประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๑.๒) การห้ามกระทำการอันเป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับประโยชน์ส่วนรวม ทั้งในขณะดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง</p> <p>(๑.๓) การห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และรัฐมนตรีรับสัมปทาน หรือสัญญาที่มีลักษณะผูกขาดตัดตอนจากรัฐ และห้ามรัฐมนตรีถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนบริษัทเกินจำนวนที่กำหนด หากเกินต้องโอนให้บริษัทจัดการทรัพย์สินเพื่อผู้อื่น (blind trust) บริหารแทน</p> <p>(๒) การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงแสดงบัญชีทรัพย์สิน ก่อนเข้าสู่ตำแหน่งและหลังพ้นจากตำแหน่ง โดยมีการตรวจสอบอย่างจริงจังโดยการยื่นบัญชีดังกล่าวต้องยื่นเอกสารพิสูจน์ความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง ภริยา และบุตร รวมทั้งใบแสดงการเสียภาษีเงินได้ด้วย และให้มีการตรวจสอบการยื่น ๓ ครั้ง คือ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง เมื่อพ้นจากตำแหน่ง และเมื่อครบหนึ่งปีนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และมีบทลงโทษหากจงใจยื่นเท็จหรือปกปิดทรัพย์สิน หนึ่ง เมื่อตรวจสอบพบว่า มีทรัพย์สินร้ายผิดปกติ โดยพิสูจน์ที่มาของทรัพย์สินไม่ได้ ก็ให้ดำเนินคดีในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป</p>	<p>(๑) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในทุกด้าน ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องการค้าเนื้องานต่าง ๆ ของภาครัฐ (มาตรา ๕๘ มาตรา ๑๖๓ วรรคห้า และมาตรา ๑๙๐ วรรคสาม) การทำหนังสือสัญญา (มาตรา ๑๙๐) การลงประชามติในเรื่องที่สำคัญ และมีผลผูกพันการตัดสินใจของรัฐบาล (มาตรา ๑๖๕) และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๙๑ วรรคหนึ่ง)</p> <p>(๒) ให้ประชาชนและชุมชนมีอำนาจในการฟ้องร้องรัฐที่ใช้อำนาจไม่เป็นธรรมได้ (มาตรา ๒๑๒ และมาตรา ๖๗ วรรคสาม)</p> <p>(๓) ให้ประชาชนใช้สิทธิทางการเมืองได้ง่ายขึ้น เช่น การลดจำนวนประชาชนในการเข้าชื่อถอดถอนนักการเมืองเหลือเพียง ๒๐,๐๐๐ คน และการเสนอกฎหมายเหลือเพียง ๑๐,๐๐๐ คน ทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น (มาตรา ๑๖๓ และ มาตรา ๑๖๔ มาตรา ๒๗๑ มาตรา ๒๘๕ และมาตรา ๒๘๖)</p> <p>๒.๒ จำกัดการผูกขาดและการใช้อำนาจที่ไม่เป็นธรรมของรัฐบาล โดยมีมาตรการ ดังนี้</p> <p>(๑) ให้นายกรัฐมนตรีอยู่ได้ไม่เกิน ๘ ปี (มาตรา ๑๗๑ วรรคสี่)</p> <p>(๒) การตราพระราชกำหนดของรัฐบาลจะต้องถูกตรวจสอบโดยเคร่งครัดจากศาลรัฐธรรมนูญ มิใช่ตามอำเภอใจของรัฐบาลอีกต่อไป รัฐบาลจะตราพระราชกำหนดได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้ มิใช่เป็นกรณีที่รัฐบาลตราพระราชกำหนดเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของรัฐสภา (มาตรา ๑๘๔)</p> <p>(๓) ให้มีหมวดการเงิน การคลัง และงบประมาณขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศไทยเพื่อมิให้รัฐบาลใช้จ่ายเงินอย่างไม่มีความวินัยทางการเงินและงบประมาณ อันจะ</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๓) การกำหนดให้การใช้อำนาจรัฐมีความโปร่งใส ดังนี้</p> <p>(๓.๑) การเปิดเผยการดำเนินกิจการ บัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน ที่มาของรายได้และรายจ่าย รวมทั้งผู้บริจาคให้พรรคการเมือง</p> <p>(๓.๒) การตรวจสอบและประกาศผลตรวจสอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคน</p> <p>(๓.๓) การประกาศให้ประชาชนทราบและตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ภริยา และบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ รวมทั้งการเสียหายของบุคคลดังกล่าวด้วย</p> <p>(๓.๔) การให้บันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา และต้องเปิดเผยให้ประชาชนทราบ</p> <p>(๓.๕) การให้ศาลพิจารณาโดยเปิดเผยและให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเขียนคำวินิจฉัยทุกคน</p> <p>(๓.๖) การให้วุฒิสภาพิจารณาถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งที่กำหนดในรัฐธรรมนูญโดยเปิดเผย</p> <p>(๓.๗) การให้สิทธิประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ และสิทธิในการขอให้ข้าราชการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมทั้งให้สิทธิในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ</p> <p>(๓.๘) การให้องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจก่อนสั่งการในบางเรื่อง อาทิ เรื่องสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองผู้บริโภค การทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น</p>	<p>ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของประเทศ (มาตรา ๑๖๖ ถึงมาตรา ๑๗๐) โดยจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ กิจกรรม แผนงาน และโครงการให้ชัดเจน (มาตรา ๑๖๗ วรรคหนึ่ง) รายจ่ายงบกลางต้องมีจำนวนจำกัดและต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นด้วย (มาตรา ๑๖๗ วรรคสอง)</p> <p>(๔) ให้รัฐสภา ศาล และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญสามารถขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการการเลือกตั้งโดยตรง เพื่อให้รัฐบาลใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นเครื่องมือต่อรองการทำหน้าที่ขององค์กรเหล่านี้ (มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า) เช่นเดียวกับการให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญสามารถเสนอแก้ไขกฎหมายของตนไปยังรัฐสภาได้โดยไม่ถูกรัฐบาลขัดขวาง (มาตรา ๑๔๒ (๓))</p> <p>(๕) ให้องค์กรอัยการเป็นอิสระจากรัฐบาล เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๒๕๕)</p> <p>(๖) กำหนดขอบเขตภาระหน้าที่ของรัฐบาลรักษาการอย่างชัดเจน เพื่อให้รัฐบาลรักษาการแทรกแซงการทำงานของฝ่ายประจำ และใช้กลไกของรัฐไปสนับสนุนพรรคการเมืองและผู้สมัครฝ่ายตนในการเลือกตั้ง (มาตรา ๑๘๑)</p> <p>(๗) ห้ามควมรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาในระหว่างอายุของสภา เพื่อป้องกันการเกิดเสียงข้างมากอย่างผิดปกติในสภา (มาตรา ๑๐๔)</p> <p>๒.๓ ให้คนตีมีความสามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเป็นอิสระจากการครอบงำของพรรคการเมือง เพื่อทำหน้าที่ผู้แทนประชาชนอย่างเต็มที่ โดยบัญญัติอย่างชัดเจนว่า</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>๒.๓ การเพิ่มระบบและองค์การตรวจสอบการใช้อำนาจให้ครอบคลุมทุกด้าน</p> <p>(๑) การแยกการตรวจสอบการทุจริตทางการเมืองออกจากตรวจสอบทางกฎหมาย ดังนี้</p> <p>(๑.๑) การตรวจสอบทางนโยบาย ด้วยการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี หากมีการระบุพฤติการณ์ข้อทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติต้องดำเนินการส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) พิจารณาก่อน แต่การส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. พิจารณาไม่ส่งผลกระทบต่อ การอภิปรายไม่ไว้วางใจแต่อย่างใด การอภิปรายพฤติการณ์ข้อทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติใน ส่วนของสภาก็ยังคงดำเนินการต่อไปและลงมติไม่ไว้วางใจได้ไม่ว่าผลการไต่สวนของ ป.ป.ช. จะเสร็จหรือไม่ หรือสรุปว่ามีมูลหรือไม่ก็ตาม แต่ถ้าอภิปรายไม่ไว้วางใจเรื่องอื่น ๆ ก็อภิปรายได้โดยไม่มีข้อจำกัด</p> <p>(๑.๒) การพิสูจน์ทางกฎหมายถึงพฤติการณ์ข้อทุจริตหรือ ร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งอาจดำเนินการได้ ๔ แนวทาง กล่าวคือ อภิปรายไม่ไว้วางใจ นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี โดยกล่าวหาว่ามีพฤติการณ์ข้อทุจริตหรือร่ำรวยผิดปกติ หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ หรือประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนหรือผู้เสียหายจากการทุจริตร้องขอให้ ป.ป.ช. ไต่สวนว่า นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลทั้งหลาย ผู้พิพากษาหรือตุลาการ บุคคลในองค์กรตรวจสอบทั้งหลาย อัยการสูงสุด หรือข้าราชการระดับสูง มีพฤติการณ์ข้อทุจริตหรือ ร่ำรวยผิดปกติแล้วเสนอให้ ป.ป.ช. ไต่สวน หากชี้ว่าไม่มีมูลก็ยุติเรื่องและจะกล่าวหาเรื่องนี้ อีกไม่ได้ กรณีหากชี้ว่ามีมูล ผู้ถูกกล่าวหาต้องพักการปฏิบัติหน้าที่ชั่วคราวเพื่อมิให้ใช้</p>	<p>(๑) ปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากเขตเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรในเขตการเลือกตั้งที่ใหญ่ขึ้น เพื่อให้คนดีมีความสามารถสามารถแข่งขันกับคนที่ใช้เงินได้ ปรับปรุงระบบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนที่มีการแบ่งเป็นกลุ่มจังหวัดออกเป็น ๘ กลุ่มจังหวัด เพื่อมิให้มีการกระจุกตัวผู้แทนราษฎรแต่ใน ส่วนกลาง และยกเลิกสัดส่วน ๕% เพื่อให้พรรคเล็กมีที่นั่งในสภา เพื่อให้เกิดความหลากหลายในความคิดทางการเมือง</p> <p>(๒) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระจากมติพรรคการเมืองในการตั้งกระทู้ถามการอภิปราย และการลงมติในการอภิปรายไม่ไว้วางใจ (มาตรา ๑๖๒ วรรคสอง)</p> <p>(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถเสนอร่างกฎหมายได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากพรรคการเมืองของตนอีกต่อไป (มาตรา ๑๔๒ (๒))</p> <p>๒.๔ ให้สมาชิกวุฒิสภาลดจากอิทธิพลของพรรคการเมืองอย่างแท้จริง ด้วยการกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้ง ๗๖ คน (จังหวัดละ ๑ คน) และมาจากการสรรหา ๗๔ คน รวมแล้ว ๑๕๐ คน (มาตรา ๑๑๑) เพื่อมิให้มีการแทรกแซงจากกลุ่มการเมืองให้มากที่สุด โดยสมาชิกวุฒิสภาทั้งจากการเลือกตั้งและการสรรหานั้นได้กำหนดคุณสมบัติให้สูงขึ้น และห่างไกลจากการเมืองมากขึ้น (มาตรา ๑๑๕) ส่วนสมาชิกวุฒิสภาจากการสรรหานั้น มีการสรรหาโดยคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่เป็นกลางมากที่สุด (มาตรา ๑๑๓) และสรรหาสมาชิกวุฒิสภาจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์จากทุกกลุ่มวิชาชีพ ในขณะที่เดียวกันก็เปิดโอกาสให้แก่ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย (มาตรา ๑๑๔)</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>อำนาจในตำแหน่งไปแทรกแซงการสอบสวนดำเนินคดี และให้ ป.ป.ช. ส่งเรื่องไปให้ ๒ องค์การพิจารณา คือ</p> <p>(๑.๒.๑) ให้วุฒิสภาลงมติถอดถอนด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่โดยการลงคะแนนลับ</p> <p>(๑.๒.๒) ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาความผิดอาญา ในกรณีเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมืองอื่นหรือในกรณีเป็นข้าราชการประจำหรือประธานศาลทั้งหลาย ผู้พิพากษาหรือตุลาการอื่น ก็ดำเนินคดีอาญาในศาลยุติธรรม การดำเนินการตาม (๑.๒.๑) และ (๑.๒.๒) ต่างเป็นอิสระต่อกัน</p> <p>(๒) การเพิ่มองค์การอิสระในการตรวจสอบการใช้อำนาจทุกระดับ โดยผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบนี้ได้รับการแต่งตั้งโดยเชื่อมโยงกับวุฒิสภา โดยการเสนอชื่อของคณะกรรมการสรรหา ดำรงตำแหน่งเพียงวาระเดียว มีสำนักงานฝ่ายธุรการที่เป็นอิสระ แต่ถูกถอดถอนและตรวจสอบได้ ซึ่งประกอบด้วย</p> <p>(๒.๑) ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่วินิจฉัยกฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้นไม่ให้ขัดรัฐธรรมนูญ การวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่องค์กรต่าง ๆ ไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน การวินิจฉัยเกี่ยวกับมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย เป็นต้น</p> <p>(๒.๒) ศาลยุติธรรมทำหน้าที่พิพากษาคดีที่ไม่อยู่ในเขตอำนาจของศาลอื่น และพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา</p> <p>(๒.๓) ศาลปกครองทำหน้าที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับการใช้อำนาจหรือการกระทำของฝ่ายบริหารทั้งที่เป็นข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ และเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ</p> <p>(๒.๔) ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาทำหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ของราษฎร</p>	<p>๒.๕ ห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาแทรกแซงข้าราชการประจำ โดยการกำหนดห้ามก้าวท่ายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนและพรรคการเมือง ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงาน ในหน้าที่ประจำการบรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน เลื่อนตำแหน่งหรือเงินเดือน (มาตรา ๒๖๖)</p> <p>๓. การทำให้การเมืองมีความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรม</p> <p>ความโปร่งใส มีคุณธรรมและจริยธรรมของนักการเมือง คือ สิ่งที่ขาดหายไปรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ นักการเมืองจำนวนมากไม่ตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้ อาศัยศรัทธาช่วยทางการเมืองหลบเลี่ยงกฎหมาย สร้างผลประโยชน์ทับซ้อน ร่ำรวยบนความทุกข์ยากของชาติบ้านเมืองและประชาชน มาตรการที่จะนำประเทศไทย ไปสู่ประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในทางเนื้อหา มิใช่ประชาธิปไตยในทางรูปแบบ จึงได้แก่</p> <p>๓.๑ บัญญัติหมวดคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐไว้อย่างชัดเจน</p> <p>(๑) จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องมีมาตรฐานที่ชัดเจน โดยมีกลไกและระบบในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการละเมิด (มาตรา ๒๗๙)</p> <p>(๒) การฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมที่ร้ายแรงของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนำไปสู่การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (มาตรา ๒๘๐)</p> <p>(๓) ได้กำหนดให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (มาตรา ๒๕๐ (๕))</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๒.๕) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำหน้าที่ตรวจสอบและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน</p> <p>(๒.๖) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมาย</p> <p>(๓) การตรวจสอบการใช้อำนาจขององค์กรตุลาการ โดยไม่มีข้อยกเว้น ดังนี้</p> <p>(๓.๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจ ถูกถอดถอนและถูกดำเนินคดีอาญาได้</p> <p>(๓.๒) ข้าราชการและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบในรัฐธรรมนูญที่ได้กล่าวมาแล้วอาจถูกดำเนินคดีอาญาได้</p> <p>(๓.๓) ป.ป.ช. อาจถูกถอดถอนหรือถูกดำเนินคดีอาญา และต้องรับโทษหนักกว่าสองเท่าของอัตราโทษปกติ</p> <p>(๓.๔) ตำรวจและอัยการถูกตรวจสอบโดยให้ผู้เสียหายหรือจำเลยคัดสำเนาค่าใช้จ่ายและขอทราบสรุปพยานหลักฐานและความเห็นกรณีสิ่งไม่ฟ้อง</p> <p>๓. การทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพ นายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำและรัฐสภา มีประสิทธิภาพ</p> <p>๓.๑ มาตรการที่ทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพและนายกรัฐมนตรีมีภาวะความเป็นผู้นำ ดังนี้</p> <p>(๑) การส่งเสริมความเข้มแข็งของพรรคการเมืองโดยให้มีการเลือกตั้งระบบบัญชีรายชื่อ (ปาร์ตี้ลิสต์) ให้พรรคการเมืองที่ได้คะแนนเสียงต่ำกว่าร้อยละ ๕ ในระบบบัญชีรายชื่อ ไม่ได้รับที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร</p>	<p>๓.๒ กำหนดมาตรการเพื่อไม่ให้มีผลประโยชน์ทับซ้อนทางการเมือง โดยการบัญญัติ</p> <p>(๑) ห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ห้ามมิให้รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจอันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญาในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ห้ามมิให้รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษนอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติกับบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ รวมทั้งห้ามมิให้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทดังกล่าว (มาตรา ๒๖๕)</p> <p>(๒) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี คู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ รวมทั้งห้ามมิให้</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๒) การกำหนดให้การยื่นญัตติไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีกระทำได้ยากกว่ารัฐมนตรี คือ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และจะต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีคนใหม่ด้วย</p> <p>(๓) การห้ามรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะเดียวกัน เป็นการแยกหน้าที่นิติบัญญัติกับบริหารให้แต่ละฝ่ายทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>(๔) การกำหนดให้การเลือกนายกรัฐมนตรีต้องกระทำโดยเปิดเผยในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร</p> <p>(๕) การให้สิทธิคณะรัฐมนตรีนำร่างกฎหมายที่ไม่ผ่านสภาผู้แทนราษฎร เสนอให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง เฉพาะในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรไม่ผ่านความเห็นชอบในร่างกฎหมายนั้น ด้วยคะแนนเสียงไม่มากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และรัฐบาลได้แถลงไว้ในนโยบายที่แถลงต่อสภาแล้วว่าเป็นกฎหมายที่จำเป็นต่อการบริหารราชการแผ่นดิน</p> <p>(๖) การให้ฝ่ายบริหารตั้งกระทรวง ทบวง กรม หรือโอนหรือยุบกระทรวง ทบวง กรม ได้โดยพระราชกฤษฎีกา</p> <p>๓.๒ มาตรการตรวจสอบการใช้อำนาจของนายกรัฐมนตรี ดังนี้</p> <p>(๑) การห้ามยุบสภาระหว่างที่มีการยื่นญัตติไม่ไว้วางใจ</p> <p>(๒) การให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าห้าหมื่นคนเข้าชื่อหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ยื่นขอให้ถอดถอนนายกรัฐมนตรี และดำเนินคดีอาญาต่อไปด้วย</p> <p>(๓) กรณีหากพรรคการเมืองใดในพรรคร่วมรัฐบาลไม่อาจร่วมรัฐบาลต่อไปได้ก็อาจลาออกและเข้าชื่อกับฝ่ายค้านยื่นญัตติขอเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ</p>	<p>นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้ขึ้นกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าว (มาตรา ๒๖๙)</p> <p>๓.๓ การแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความเข้มข้นขึ้น คือ นอกจากจะต้องแสดงของตน ของคู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะแล้ว ยังขยายไปถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของบุคคลอื่น ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมด้วย (มาตรา ๒๕๙) นอกจากนี้การแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาจะต้องเปิดเผยให้แก่สาธารณชน เช่นเดียวกับของรัฐมนตรี (มาตรา ๒๖๑)</p> <p>๓.๔ ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีพ้นจากตำแหน่งในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาได้ง่ายขึ้น</p> <p>(๑) กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา เมื่อมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอลงโทษก็พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ความผิดที่กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา ๑๐๖ (๑๑) และมาตรา ๑๑๙ (๙))</p> <p>(๒) กรณีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี เมื่อต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอลงโทษก็ตามก็พ้นจากตำแหน่ง เว้นแต่ความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือความผิดฐานหมิ่นประมาท (มาตรา ๑๙๒ (๓))</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>นายกรัฐมนตรีโดยอาจเสนอชื่อหัวหน้าพรรคที่พ้นจากรัฐมนตรีที่เคยร่วมรัฐบาลหรืออาจให้หัวหน้าพรรคฝ่ายค้านเป็นนายกรัฐมนตรีคนใหม่ก็ได้</p> <p>๓.๓ การเพิ่มประสิทธิภาพของรัฐสภา ดังนี้</p> <p>(๑) การให้วุฒิสภามาจากการเลือกตั้งโดยตรง โดยให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาได้หนึ่งเสียงเท่ากัน และให้วุฒิสภาเป็นองค์กรที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับฝ่ายการเมืองน้อยที่สุด โดยกำหนดมาตรการดังนี้</p> <p>(๑.๑) การห้ามสังกัดพรรคการเมืองและถ้าเคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี</p> <p>(๑.๒) การห้ามเป็นรัฐมนตรี แม้ลาออกจากตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาแล้ว ก็ต้องพ้นหนึ่งปี จึงจะเป็นรัฐมนตรีได้</p> <p>(๑.๓) การห้ามเป็นสมาชิกวุฒิสภาสองวาระติดต่อกัน</p> <p>(๑.๔) การให้รัฐจัดการแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาและผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะหาเสียงโดยการแนะนำตัวเองได้เท่าที่กฎหมายอนุญาต</p> <p>(๒) การขยายเวลาสมัยประชุมของรัฐสภาจากเดิมกำหนดไว้เก้าสิบวันเป็นหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยให้ปีหนึ่งมีสองสมัย สมัยที่หนึ่งเป็นสมัยสามัญ โดยจะพิจารณาเรื่องใดก็ได้ สมัยที่สองเรียกว่าสมัยประชุมนิติบัญญัติ จะพิจารณาได้แต่กฎหมาย กระทู้ และการถอดถอนบุคคลออกจากตำแหน่ง</p> <p>(๓) การให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ที่ขาดประชุมเกินหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมต้องหมดสมาชิกภาพ</p>	<p>๓.๕ ห้ามประธานสภา รองประธานสภา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีดำเนินการในลักษณะที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน</p> <p>(๑) กรณีประธานสภาและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างการดำรงตำแหน่งจะเป็นกรรมการบริหารหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองในขณะเดียวกันมิได้ (มาตรา ๑๒๔ วรรคห้า)</p> <p>(๒) กรณีนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรี ห้ามมิให้ออกเสียงลงคะแนนในเรื่องที่เกี่ยวกับการดำรงตำแหน่ง การปฏิบัติหน้าที่ หรือการมีส่วนได้เสียในเรื่องนั้น (มาตรา ๑๗๗ วรรคห้า)</p> <p>๔. การทำให้องค์กรตรวจสอบมีความอิสระ เข้มแข็ง และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>องค์กรตรวจสอบและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งเป็นความหวังของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ถูกแทรกแซงและล้มเหลวในการทำงาน การปรับปรุงระบบตรวจสอบทั้งระบบ จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น</p> <p>๔.๑ ปรับปรุงระบบการสรรหาองค์กรตรวจสอบ เพื่อให้ได้คนที่มีความเป็นอิสระอย่างแท้จริง โดยการกำหนดให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร และผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรเป็นคณะบุคคลสรรหาองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>๔.๒ ปรับปรุงอำนาจหน้าที่และระบบการทำงานขององค์กรตรวจสอบให้ดียิ่งขึ้น</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
<p>(๔) การให้มีประมวลจริยธรรมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา</p> <p>(๕) การให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างกฎหมาย หรือร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมได้ง่ายขึ้น</p> <p>(๖) การจัดให้มีบันทึกการลงคะแนนทุกครั้งและต้องประกาศให้ประชาชนทราบ</p> <p>(๗) ร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภาพิจารณาไม่แล้วเสร็จแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภา ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวจะยังไม่ตกไปโดยปริยายหากคณะรัฐมนตรีที่เข้าบริหารราชการแผ่นดินหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปขอให้รัฐสภาชุดใหม่พิจารณาต่อไปภายในหกสิบวันนับแต่วันเรียกประชุมสภาเป็นครั้งแรกและรัฐสภาเห็นชอบด้วย</p> <p>(๘) การให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทู้สดถามรัฐมนตรีได้สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง</p>	<p>(๑) ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับฟ้องเรื่องที่ประชาชนถูกละเมิดสิทธิ และเสรีภาพได้โดยตรง (มาตรา ๒๑๒)</p> <p>(๒) ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นผู้พิจารณาคดีที่มีการฟ้องว่านักการเมืองไม่แสดงทรัพย์สินหรือหนี้สิน หรือแสดงทรัพย์สินหรือหนี้สินเป็นเท็จด้วย (มาตรา ๒๖๓)</p> <p>(๓) ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดูแลเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการประจำระดับสูงเท่านั้น เพื่อให้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (มาตรา ๒๕๐)</p> <p>(๔) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถหยิบยกเรื่องที่เกิดความเสียหายต่อประชาชนโดยส่วนรวม หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะขึ้นได้เอง โดยไม่จำเป็นต้องมีการร้องเรียนได้ (มาตรา ๒๔๔ วรรคท้าย) นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองของเจ้าหน้าที่รัฐ (มาตรา ๒๔๔ (๒)) และมีอำนาจติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขรัฐธรรมนูญในกรณีเห็นว่าจำเป็น (มาตรา ๒๔๔ (๓))</p> <p>(๕) เพิ่มอำนาจคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฟ้องศาลรัฐธรรมนูญและศาลปกครองได้ในกรณีที่กฎหมาย กฎ คำสั่ง หรือการกระทำใดขัดต่อรัฐธรรมนูญ และเป็นผู้เสียหายแทนประชาชน เพื่อฟ้องศาลได้ในกรณีที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชน (มาตรา ๒๕๗ (๒) และ (๓))</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
	<p>(๖) ให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีอำนาจเพิ่มขึ้นในการ ให้ความเห็นเกี่ยวกับร่างกฎหมายทั้งหลายที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมด้วย (มาตรา ๒๕๘)</p> <p>(๗) ให้องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ รัฐสภา และศาล สามารถแปรญัตติงบประมาณได้โดยตรงกับกรรมาธิการของสภา (มาตรา ๑๖๘ วรรคท้าย)</p> <p>(๘) ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถอภิปรายนายกรัฐมนตรีย้ายขึ้นโดยใช้เสียงเพียง ๑/๕ (มาตรา ๑๕๘ วรรคหนึ่ง) และสามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีรายบุคคลได้โดยใช้เสียงเพียง ๑/๖ เท่านั้น (มาตรา ๑๕๙ วรรคหนึ่ง) นอกจากนี้ยังกำหนดให้สามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีที่หลบการอภิปราย ไม่ไว้วางใจโดยไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอื่นได้ (มาตรา ๑๕๙ วรรคสองและวรรคสาม) เช่นเดียวกับการกำหนดให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องมาตอบกระทู้ถามและชี้แจงกับสภาด้วยตนเอง (มาตรา ๑๖๒)</p> <p>(๙) แยกองค์กรอัยการออกมาเป็นอิสระจากรัฐบาลเพื่อให้องค์กรอัยการทำงานได้อย่างอิสระในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐบาล (มาตรา ๒๕๕)</p> <p>(๑๐) ให้มีผู้ไต่สวนอิสระซึ่งมาจากการแต่งตั้งของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา จากผู้ซึ่งมีความเป็นกลางทางการเมืองและมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ เพื่อช่วยเหลือให้การปฏิบัติหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพมากขึ้น (มาตรา ๒๗๖) ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของผู้ไต่สวนอิสระดังกล่าวจะได้บัญญัติไว้ในกฎหมายต่อไป</p>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐	ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับลงประชามติ)
	<p>๔.๓ จัดให้มีระบบการตรวจสอบการทำงานขององค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ</p> <p>(๑) การให้ใบเหลือง ใบแดง ของคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถอุทธรณ์ต่อศาลฎีกาได้ ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น สามารถอุทธรณ์คำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ศาลอุทธรณ์ได้ (มาตรา ๒๓๙)</p> <p>(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอันเนื่อง มาจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย หรือเนื่องมาจากการดำเนินกิจการทางปกครอง สามารถถูกตรวจสอบโดยศาลปกครองได้ (มาตรา ๒๓๓)</p> <p>(๓) ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ หรือ องค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล (มาตรา ๒๔๔ (๑) (ค))</p>

รายนามคณะผู้จัดทำ

รายนามคณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษาผู้จัดทำ

นางพรรณนิภา เสริมศรี

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

ผู้จัดทำ

นายนาถะ ดวงวิชัย

นิติกร ๗ ว.

กลุ่มงานคณะกรรมการการทองเที่ยว

ผู้ออกแบบปก

นางสาวกนกวรรณ สิงหนาท

เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล ๑

กลุ่มงานคณะกรรมการการทองเที่ยว
